

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

Korte studiereis naar Berlijn 27 t/m 31 januari: en toen ... gingen we naar Berlijn

Adema, R.; Arets, M.; Blanken, L.; Cheretis, J.; Egeraat, M. van; Wagenaar, C.

Citation

Adema, R., Arets, M., Blanken, L., Cheretis, J., Egeraat, M. van, & Wagenaar, C. (2009). Korte studiereis naar Berlijn 27 t/m 31 januari: en toen .. gingen we naar Berlijn. *Bestuurskundige Berichten*, 24(1), 26-27. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211797>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211797>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Korte studiereis naar Berlijn 27 t/m 31 januari

En toen... gingen we naar Berlijn.

Door Rhoderick Adema, Meike Arets, Lisa Blanken,
Janna Cheretis, Marjoleine van Egeraat en Charlotte
Wagenaar

Hoewel je zou denken dat onze studiereis van start gaat bij de busreis, begon de voorpret al veel eerder. Op 21 januari kregen wij een introductielesing door dr. Krijn Thijs over de geschiedenis van Berlijn gedurende de periode van de Tweede Wereldoorlog tot de val van de muur. Na enige technische probleempjes en taalbarrières van deelnemers kregen wij een goed beeld van Berlijn in die tijd. Een kleine week later kon het feest dan echt beginnen! Om half negen 's ochtends waren de eerste deelnemers al met vermoeide gezichten aanwezig, waarna iedereen gretig naar de goodiebags greep die al klaar stonden, terwijl ze door de turB.I.L.ente douane gingen voor de paspoortcheck. We konden pas weggrijpen nadat ook de trouwe laatkomers (de heren Edward M. en J. Hekert) present waren.

Eenmaal in de bus maakten we kennis met onze André. Deze vrolijke en goedlachse chauffeur had er duidelijk zin in. Naarmate de reis vorderde bleek hij een onvervangbaar element te zijn. Om de deelnemers gerust te stellen tijdens de busreis werd de actie-thriller 'Speed' gedraaid. Terwijl sommigen nog hun programmaboekje doorlazen en anderen meezongen met onze hitzone Berlijn cd, waren we binnen de kortste keren in Berlijn. Dit betekende echter niet dat we al bij onze bestemming waren... pas bij poging twee kwamen we aan bij het Amstel House in het noordwesten van Berlijn. Na deze korte sightseeing kon iedereen genieten van een welverdiende vrije avond, maar niet nadat ieder zijn plekje toegewezen kreeg in het hostel. Sommige mensen (we noemen geen namen)

hadden een specifiek restaurantje in gedachten, ergens in het centrum in Berlijn. Na twee keer overstappen met de metro en 600 meter lopen om 5 straatnummers verder te komen gaven deze leuke mensen het op. Bij het binnenlopen van de eerste de beste pizzeria kwamen ze tot hun grote verbazing een andere B.I.L.-groep tegen. Later deze avond bleek een wereldstad als Berlijn bijzonder klein te zijn; in totaal werd 60% van de deelnemers gespot in de desbetreffende Friedrichstraße en in de metro.

De volgende dag bracht André ons na een uitgebreid ontbijt naar de Reichstag voor een rondleiding gevolgd door een prachtig uitzicht vanuit de Reichstagskoepel (ware het niet dat deze geheel bevroren was). Geïnspireerd door de kou en het bevroren uitzicht wilden alle toekomstige ambtenaren maar één ding: koffie. Hierdoor konden we, na volledig opgewarmd te zijn, voor de trappen van de Reichstageen mooie groepsfoto maken. Bij de aankomst op onze volgende activiteit, de Humboldt Universiteit, bleek dat uiterlijk niet alles zegt. Na de entree in de prachtige Universiteit volgde de anti-climax van de bijna antieke collegezaal waar we een gastcollege kregen. Hoewel de lezing interessant begon, maakte de warmte in de zaal de nodige slachtoffers. Uiteraard kon dit de pret niet drukken. Van zoveel indrukken krijgt een mens honger, en dus namen we eventjes de tijd om op krachten te komen en in de omgeving een kleine snack te nuttigen.

Natuurlijk was iedereen op tijd aanwezig bij het aangewezen metrostation voor ons bezoek aan de Nederlandse ambassade. Ter plekke kreeg onze voorzitter bij de security-check de taak van omroeper toegewezen. We verwachten dat hij nu alle namen inclusief achternaam van de deelnemers kent.

Eenmaal op de ambassade werden we gerust gesteld: Nederlands belastinggeld wordt niet verkwist! Dhr. van Laak spijkerde met zijn lezing onze kennis over de huidige politieke situatie in Duitsland bij, waarbij hij de focus legde op het Buitenlands beleid. Tevens sjoepde zijn ongezoeten mening door over staatshoofden in Europa. Na afloop volgde een mogelijkheid tot borrel en persoonlijk gesprek, maar ook een rondleiding door het architectonisch gekroonde gebouw van Rem Koolhaas. Wegdraaiende muren, trappen die eindigden aan het plafond en stukken schape aan de muur zorgden voor een hypermoderne architectuur.

's Avonds stond een Berlin by Night bustour op het programma. Hier werden we door de Berlijnse, maar verdacht goed Nederlands sprekende (en voor de vrouwen ook leuk uitziende) gids Olaf bijgepraat over Berlijn. Tijdens de tour gingen we terug in de geschiedenis, maar ook de moderne gebouwen en straten werden besproken. Hier kon een fotostop bij het Sony City Center en de Berlijnse muur niet ontbreken. Vele grappen kwamen tijdens de tour langs waaronder de vraag hoe je in Berlijn zelf een kompas kon maken ten tijde van de muur; je legt een banaan op de muur en de kant die na een tijdje aangevreten is, is Oost. De actievelingen onder ons werden na de tour afgezet in het centrum.

Na een avondje uitgaan in cafés met vuurspuwende wezens, gekke Duitsers en intrigerende deelnemers, sleepten de nog nuchteren de iets minder nuchteren de taxi in.

De volgende ochtend moesten wij al vroeg weer helemaal helder zijn voor cijfertjes, want een bezoek aan het Ministerie van Financiën stond op het programma. Na de heldere en interessante lezing, in een ruimte die qua temperatuur een verdachte overeenkomst had met een sauna, stapten we in de bus voor het bezoek aan de voormalige Stasi-gevangenis Hohenschönhausen. Hier startte het bezoek met een inleidend filmpje waarna een aangrijpende rondleiding door het complex volgde. De tour leidde door grauwe gangen en langs cellen, martelkamers en verhoorkamers, terwijl de gidsen ons vertelden over de gruwelijke gebeurtenissen die hier tot minder dan twintig jaar geleden plaats vonden. Enorm indrukwekkend. Een beter beeld van de stedelijke ontwikkeling van Berlijn kregen wij bij de Senatsverwaltung für Stadtentwicklung waar vele maquettes van de gehele stad te zien waren.

Op de donderdagavond was het tijd voor het hoogtepunt van onze reis: de kroegentocht! Want wie wil er nou niet met een groep medestudenten in de tuin van een anti-kraakpand en onder een spoorbrug shotjes nuttigen? Van uur tot uur en van kroeg tot kroeg kwam de stemming er steeds meer in en werden de locaties steeds mooier. Als klap op de vuurpijl kwamen wij uiteindelijk, om merkwaardige redenen weet niemand nog hoe laat, aan in de Matrix. Deze grootste, en duidelijk ook de beste, discotheek van Berlijn was een groot succes. Waarbij zelfs het internationale netwerk van menig deelnemer werd uitgebreid. Op de dansvloer, die voor de helft was gevuld met B.I.L.-lers, gingen tot laat de voetjes van de vloer.

Een paar uur later werd de wekdienst door iedereen natuurlijk met veel enthousiasme ontvangen. Het ontbijt ging er met moeite in en de koffers werden met pijn in het hart ingepakt. Nog twee mooie activiteiten te gaan. Allereerst een bezoek aan het German Institute for International and Security Affairs. Drie onderzoekers van deze NGO waren aanwezig om ons toe te spreken

en onze vragen over hun werkzaamheden en inzichten te beantwoorden. De vermoeidheid was bij sommigen toegeslagen, waardoor een gaap en een por niet konden uitblijven.

Onder het motto 'save the best for last' stond er nog een ontmoeting met twee parlementsleden op het programma: dhr Stephan Eisel in levende lijve en Markus Löning (in gedachten met ons). Het aanwezige parlements lid van het CDU beantwoorde na zich kort voorgesteld te hebben in een vragenronde de vragen van de deelnemers. De deelnemers waren nog verrassend scherp na de intensieve dagen en de tijd vloog dan ook voorbij.

Deze activiteit was ook gelijk het laatste onderdeel van de dag en er volgde een vrije middag in Berlijn. De vrije tijd werd door sommigen ingevuld door een bezoek te brengen aan bijvoorbeeld het Holocaust monument, Checkpoint Charlie of het populaire Kaufhaus des Westens. De nodige tussenstops in cafés en restaurantjes mochten daarbij niet ontbreken. Rond etenstijd greep een gedeelte van de deelnemers de kans om voor de laatste keer een traditionele Duitse maaltijd te nuttigen. Sommigen vonden het echter een uitdaging om naar een Australisch restaurant te gaan en daar kangoeroe, krokodil en andere typisch "Duitse" gerechten te bestellen. Tevens bleek dat een bepaald persoon daar een serveerster aanzag voor de leuning van de trap. Na deze geslaagde laatste avond was iedereen op tijd terug om een goede plek in de bus te bemachtigen. Terwijl er eerst nog de mogelijkheid was een film te kijken zat er voor de meesten echt slapen niet in. Gelukkig kon dat de volgende ochtend nog. Om 6 uur 's ochtends reden we Leiden binnen onder muzikale begeleiding van Brabant, waar al vrolijk karaoke op gezongen werd. Ter afsluiting werd het liedje "de muur" gedraaid en konden we André bedanken voor alle goede zorgen. Deelnemers met vermoeide gezichten druppelden de bus uit en na de laatste afscheidsgroeten was onze succesvolle reis tot ieders verdriet tot een einde gekomen. Een studiereis waar veel is geleerd, maar ook vriendschappen zijn gesloten en waarvan mooie herinneringen opgehaald kunnen worden op de Fotoborrel.

Berlin: Danke und auf Wiedersehen!

